

ЗВ'ЯЗОК АГРЕСИВНОСТІ З ВЛАСТИВОСТЯМИ ТЕМПЕРАМЕНТУ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Проблема агресивності особистості є актуальною, оскільки агресивність людини може проявлятися у різних сферах діяльності, зокрема, і у навчальній. Адже під час виконання будь-якої діяльності проявляються чутливість до зовнішніх впливів, емоційність поведінки, імпульсивність чи стриманість, товариськість чи замкненість. Проблема агресивності молоді викликає занепокоєння як у педагогів і батьків, так і у вчених – дослідників. Вчені визначають, що агресивність може детермінуватися, зокрема, і особливостями темпераменту. У зарубіжній та вітчизняній психології зв'язок агресивності з властивостями темпераменту особистості розглядали такі вчені як А.Адлер, А.Бандура, В.Небиліцин, І.П.Павлов, Б.М.Теплов, З.Фрейд, Е.Фромм та інші. Вчені вказують, що властивості темпераменту проявляються не з моменту народження, а розвиваються поступово. Аналіз наукової літератури засвідчив, що ступінь вираженості пізнавальних, емоційних, вольових компонентів агресивності може змінюватися. Усі вони пов'язані з фізіологією особистості – темпераментом та його властивостями: сензитивністю, реактивністю, пластичністю, ригідністю, темпом реакцій, активністю, екстраверсією та інтроверсією тощо.

Для з'ясування особливостей зв'язку агресивності з властивостями темпераменту студентської молоді було проведено емпіричне дослідження, у якому взяли участь 50 студентів III-го курсу віком 19-20 років. Були досліджені оцінка агресивності у відносинах (А. Асінгер) та властивості темпераменту (Я. Стреляу, Г. Айзенка на визначення типу темпераменту). Отримані дані засвідчили, що у більшості студентів агресивність знаходиться на середньому рівні – 62,0%, на низькому – 32,0% та 6,0% – на високому. Сила збудження та рухливість нервових процесів проявились на високому рівні у 32 осіб (64,0%), але і сила гальмування теж є високою у 35 осіб (70,0%). Дослідження екстраверсії-інтроверсії показало, що 64,0% респондентів екстраверти, 36,0% – інтроверти та у 86,0% проявляється нейротизм. Для підтвердження зв'язку агресивності з властивостями темпераменту молоді були використані методи математичної обробки, а саме Колмогорова-Смірнова та критерій Пірсона. Встановлено, що обернений зв'язок є між рівнем агресивності та показником рівня екстраверсії-інтроверсії, тобто, чим вища екстраверсія та інтроверсія, тим вища агресивність.

Таким чином, було визначено, що існує зв'язок між рівнем агресивності та властивостями темпераменту, тобто високий рівень агресивності пов'язаний з показниками екстраверсії-інтроверсії. Отже, надмірний вияв агресії буде заважати екстравертам спілкуватися з людьми, а інтровертам – в самоаналізі і саморефлексії.

Науковий керівник: Помиткіна Л.В., к. психол. н., доцент